Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXX № 44 (3559) Варшава, 2 листопада 2025 року, Ціна / Cena 7 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з фейсбук-сторінки JarmaRock FEST

Музика, слово й люди – 49-й JarmaRock FEST. с. 2-3

Свято української культури Підляшшя з ювілеєм «Ранку». с. 9

Інтерв'ю з Дарією АНТОШКО – головою товариства «Майстерня». с. 12

ISSN 027-8254

eprasa.pl 37d7e5ff91

Микола ЩЕРБА
Фото з фейсбук-сторінки JarmaRock FEST (авторка Анна Молодан)

Музика, слово й люди – 49-й JarmaRock FEST

В осінньому, дощовому Ґданську, попри морський бриз, в клубі «Б90» серця й душі спалахнули гарячою, заразливою енергією українських шедеврів. 49-й «Ярмарок Фест» – це місце з могутнім минулим, в якому активно твориться історія української діаспори в Польщі. Його магнетичне тяжіння залучає щороку сотні глядачів, серед яких чимраз більше громадян України.

Про своєрідну еволюцію «Ярмарку», свій погляд на його майбутнє і художнє натхнення каже **Оксана Терефенко**, головна режисерка «Ярмарку» і засновниця театру «Навпаки»:

– Наша місія – щоб кожен щось знайшов для себе, без огляду на те, яку музику слухає. Це для нас дуже важливо, як організуємо ярмарок, і також стараємося, щоб репертуар був відповідний для представників різних поколінь, бо «Ярмарок Фест» – це зустріч поколінь. Але цей вибір завжди дуже складний, тому що ми ніколи не знаємо, скільки прийде людей, яким років п'ятдесят, а скільки двадцятирічних. Мусимо теж брати до уваги історію цього заходу й людей, які «Ярмарок» засновували, створили його майже пів століття тому. Пам'ятаємо, що десятиліттями це організували українці з трагічним досвідом переселень в комуністичні часи – в них були трошки інші потреби. Ще до 2014 року так насправді виключно ця спільнота була центральним адресатом «Ярмарку», його основним глядачем. З часу масштабної міграції українців в Польщу ми стараємося також цю «нову діаспору» приєднати до фестивалю і навчити їх його, бо це – абсолютно виняткова справа.

Декілька представників саме тієї, другої групи глядачів погодилися поділитися з «Нашим словом» тим, як такі заходи української діаспори в Польщі впливають на їхні емоції і почуття.

Богдан: «Відчуваю трішки тугу за вітчизною, тому що дуже люблю Україну, дуже люблю власне середовище там. Але також згоден, що тут досить тепло приймають, і радий, що тут, власне, є такі заходи. І є спільнота українців, з якими можна добре провести час».

Оксана Терефенко

eprasa.pl 37d7e5ff91

Павліна: «Буває важкувато деколи, але я думаю, що ми дуже добре справляємося з тим, щоб в польському оточенні трошки віднаходити себе і організовувати дуже класні заходи, в яких ми можемо давати енергію своєї культури».

Евеліна: «Я дуже сильно рада, що загалом є такі акції і такі івенти, які з'єднують нас, людей української культури. Є моменти, де наша душа відпочиває, де ми просто всі разом, маємо місце, де можемо по-українськи розвиватися і бути зі своїми».

Юрій: «Я одинадцять років в Польщі, досить приємно почуватися так, якби знов попав в Україну – тим більше, що зараз не маю такої можливості, з очевидних причин».

А ми продовжуємо говорити з Оксаною Терефенко.

– Яку роль в загальному репертуарі «Ярмарку» виконує перформанс, який відкриває другий день фестивалю? Чим ви, як головна режисерка, надихалися під час творчої праці над ним?

– Від часу повномасштабного вторгнення це для мене як для режисерки дилема – в якій формі нагадати, вкинути якусь одну точку про те, що триває війна і ми не можемо про неї забувати. Попри те, що ми на музичному заході, на який люди приїздять розслаблятись і хоч на хвилинку припинити думати про свої повсякденні проблеми. Це для мене завжди таке складне питання – як про це сказати, щоб глядачі не мали докорів сумління, що вони бавляться на «Ярмарку». Й саме перформанси разом з «Арт зоною» – такі місця експресії до цього непрямим способом. Ми стараємося про такі серйозні речі говорити не тільки зі сцени, але також іншими шляхами. Це дуже важливо – як приділити цій темі увагу, але теж не переборщити, щоб це було зі смаком.

З 2022 року вірш «Крила» Ліни Костенко набрав нового значення. Це дуже вражаючий вірш, і перформанс, який на ньому базується, також потребував чогось вражаючого. Але як передати в ньому те, що там написано? Я думала про все, що зараз відбувається на світі, про Сектор Гази. Дійшла до висновку, що, на жаль, люди є джерелом зла на світі, й нам про це не можна забувати. Деколи з'являється в нас таке мислення, що влада – це якась абстрактна, безособова концепція. Але це все люди. І ми маємо певний вплив на те, хто на тих високих посадах сидить, репрезентує нас. І я не кажу тільки про президентів чи інших важливих депутатів, але загалом. Ми їх обираємо, навіть в нашому повсякденному житті – наприклад, присвячуючи комусь свій час й увагу в соцмережах. Ми слідуємо за тими людьми, і вони таким чином отримують з того користь. Цей перформанс від початку мав таку ідею, що це ми обираємо цих лідерів, присвячуючи увагу їхнім словам, поглядам, ділам. Такий вибір – величезна відповідальність, бо кожен голос має значення. Коли ми разом, як в тому перформансі, ми можемо все. Коли ж ми розколюємося, сваримося і між собою шукаємо причини різних поганих ситуацій, ми тратимо цю силу. Так працює демократія. Не всі мають до цієї системи пошану і інколи забувають, яка в неї могутня сила. Це також про те, що ми кожного дня можемо ставати кращими. Наші маленькі вибори можуть поміняти дуже багато.

SadSvit

Альона Альона

Про це складно розказати одним реченням. Про те, що я з артистами хотіла передати аудиторії. Важливим є також такий акцент, що, може, й всі актори в ньому одягнені в чорне, може, й Україна в жалобі, переживає дуже складний час. Але вона не втратила свідомості, культури, літератури, всього того, що є її фундаментом. Мови. І не втратить. Хоч зараз, як в перформансі, переважають темні барви – скоріше або пізніше нормальність повернеться. І це від нас залежить, якою буде Україна.

– Мотто цьогорічного «Ярмарку» – «Світло крізь відкриті двері». Як ви розумієте ті слова?

– Україна має відкриті двері – і це від нас залежить, чи ми через них пройдемо, чи підемо далі. З другого боку є світло. Майбутнє нашої держави – це передовсім молодь. Молоде покоління українських митців – вельми здібне і важливе. Вони роблять дуже чудову роботу для українців, я бачу весь час ті всі гурти, артистів, музикантів, акторів. Вони дають чудовий зразок українцям на світі взагалі. Зараз, до речі, українська музика дуже популярна у світі. Це також один з видів фронту – артистичний. Він цілком інший, ніж на лінії зіткнення, зовсім непорівнянний. Але на ньому теж треба діяти, пробувати спонукати задуматися й впливати на мислення людей, які просто собі приходять кайфувати на веселому заході. Це така моя місія.

Ще маю таке прохання, заклик від себе як режисерки фестивалю до читачів-гостів «Ярмарку». Якщо маєте якісь мрії відносно ювілейного, 50-го «Ярмарку» – зараз останній момент, щоб їх висловити. Пишіть нам мейли або в мережі інстаграм. Надсилайте нам повідомлення, я дуже охоче почитаю, як ви собі уявляєте наступну едицію. Я вас вельми хочу почути. ●

eprasa.pl 37d7e5ff91

Показ фільму «Ти – космос» у Народному домі

8 листопада у рамках 10-го ювілейного фестивалю українського кіно «Україна!», що відбувається у цей час у Варшаві, у Перемишлі покажуть стрічку «Ти – космос».

У центрі фільму, режисером якого є Павло Остріков, – космічний далекобійник із Хмельницького, який перевозить радіоактивне сміття до супутника Юпітера. Його життя на кораблі – суміш рутини, самотності й абсурдного гумору. Усе змінюється, коли Земля раптово вибухає, а він отримує повідомлення від ще однієї людини, що вижила. З цього моменту фантастика поступається місцем людському досвіду – про потребу у зв'язку й про тепло, яке можна знайти навіть у космосі.

«Я сподіваюсь, цей фільм стане дійсно для вас відкриттям, адже він розмірковує на тему самотності, а також іншої архаїчної потреби бути людиною для іншої людини», – говорить у відеозапрошенні на фільм його актор Володимир Кравчук.

Початок показу «Ти – космос» в Народному домі – о 16:00.

Зустріч із професором Богданом Гудем у Варшаві

7 листопада о 18:30 в Українському домі у Варшаві відбудеться зустріч з професором Богданом Гудем, який розповість про складні сторінки польсько-української історії.

Український історик та політолог є автором книжок «Від Люблінської унії до Волинської різанини. Чотири есе про польсько-українську історію» та «Українці й поляки на Наддніпрянщині, Волині та в Східній Галичині у XIX і першій половині XX століття».

Спираючись на широку бібліографію та численні, рідко опубліковані джерела – польські, українські й західні – автор аналізує чотири ключові епізоди польсько-української історії: Люблінську унію, її характер і наслідки, польсько-українські відносини у площині «пан – селянин» на Правобережній Україні у XIX столітті, обставини підписання угоди Пілсудський-Петлюра 1920 року, а також причини та перебіг Волинської трагедії під час Другої світової війни.

«Підхід автора до цих подій у багатьох випадках виходить за межі усталених поглядів у польській та українській історіографії, пропонуючи читачеві нові перспективи та підстави для самостійних оцінок», – читаємо в анонсі події.

Модерувати зустріч буде Олександра Іванюк – українська дослідниця й письменниця, доцентка Варшавського університету.

Зустріч проводитиметься на польській та українській мовах.

Вхід вільний, проте є обов'язкова реєстрація. Формуляр для заповнення знаходиться на фейсбук-сторінці «Ukraiński Dom / Український Дім».

Українська мова на матурі як іноземна

Українську мову включено до переліку сучасних іноземних мов, які можна обрати для складання іспиту зрілості у Польщі.

«Відтепер учні можуть обрати її як предмет на державному іспиті – матурі. Це важливий крок для підтримки двомовності, розвитку мовних компетенцій та визнання української мови у польській освітній системі», – повідомляє на своїй фейсбук-сторінці Посольство України у Польщі.

Українська мова може бути обрана як додатковий предмет на поглибленому рівні (poziom rozszerzony) або як обов'язкова іноземна сучасна мова (język obcy nowożytny) на базовому рівні (poziom podstawowy).

Іспит перевірятиме вміння розуміти тексти, писати, слухати й говорити – відповідно до рівнів A2-B1 у Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego (ESOKJ).

«Вибір української мови на матурі – це не лише можливість отримати додаткові бали, а й вияв поваги до власної культури, мови та коренів», – наголошується у повідомленні Посольства України.

Нагадуємо, що в Польщі є середні школи з українською мовою навчання, де випускний іспит з української мови є обов'язковим для учнів з національних меншин.

Виставка робіт Віктора та Макара Москалюків у Перемишлі

17 жовтня у Народному домі у Перемишлі пройшло відкриття виставки «Реальне та вигадане» – виставка картин Віктора та Макара Москалюків, художників зі Львова.

Подія відбувається завдяки співпраці Перемиського ОУП з фондом «Новиця» та її фундаторами – Стефанією та Михайлом Марковичами.

Під час вернісажу голова фонду ознайомив присутніх із цими двома визначними українськими художниками зі Львова. Як зазначив, картини батька і сина представлені в діаметрально протилежних художніх концепціях.

Виставку «Реальне та вигадане» на III поверсі НД можна дивитися до 17 листопада.

Фото Павла Лози

Україна у центрі Любліна

З 14 по 19 жовтня у Любліні тривав тиждень, протягом якого місто стало місцем зустрічі з українською культурою.

Під час офіційного відкриття 18-го фестивалю «Україна в центрі Любліна» вручили нагороду «Цеглинка благодійності» («Cegiełka Filantropii»). Цю символічну відзнаку заснував у 2006 році Фонд духовної культури погра-

eprasa.pl 37d7e5ff91

ниччя. Нагорода вручається на знак вдячності особам та інституціям, які самовіддано підтримують діяльність, спрямовану на сприяння діалогу, співпраці та побудові мостів між культурами. Цього року «Цеглинкою благодійності» організатори заходу відзначили Ірину Казан. Як зазначає на своїй фейсбук-сторінці Фонд духовної культури пограниччя, цьогорічна лауреатка «віддано та енергійно включається в розвиток української суботньої школи у Любліні».

Другим лауреатом «цеглинки» став фонд «Ефект дитини». Організація від початку свого існування у місті базується, перш за все, на спільному розумінні ролі освіти як простору для діалогу, взаємоповаги та відповідальності за молоде покоління.

Коли говорити уже про саму програму, то фестиваль розпочався з концерту Kyiv Tango Orchestra. Це колектив, заснований у 2011 році, який виконує українські народні пісні у стилі танго.

Також відбувся конкурс «Ukraina – terra (in)cognita» для учнів 6-8-х класів.

Цьогоріч організатори провели теж майстер-клас «Смаки дому», у якому взяли участь Іванна Міліянчук та Марта Гуменецька. Це представниці роду Івана Франка, які у Любліні розказали про улюблені страви та секрети кухні роду Франків.

Теж відбувся показ фільму «Ми, наші улюбленці та війна». Це перша документальна кінострічка українського журналіста, ведучого та відеоблогера Антона Птушкіна.

Загалом усі дні фестивалю були насичені різноманітними подіями – концертами, виставками, вернісажами, майстер-класами та зустрічами з авторами книжок.

В останній день фестивалю відбулася зустріч з Олександрою Іванюк. Українка презентувала свою книгу «Уроки філософії». У ній авторка описує історію молодої жінки Лесі Вишні, що працює у бізнес-школі у Києві, пише про рецепти й шукає власний успішний шлях.

«Україна в центрі Любліна» – це циклічний фестиваль, котрий протягом років є невіддільною частиною осінніх культурних заходів міста.

Організатором події впродовж багатьох років є Фонд духовної культури пограниччя.

Фото з фейсбук-сторінки фонду

Високі нагороди для вчителів з Білого Бору та Перемишля

Щороку 14 жовтня у Польщі відзначається Національний день освіти, відомий як День учителя. У цей день вчителі отримують не лише вітання та квіти від своїх учнів, а й почесні відзнаки та нагороди, зокрема від Комісії національної освіти. Цього року з нагоди цього свята було вшановано вчителів зі Школи ім.Т. Шевченка в Білому Борі та Школи ім. Маркіяна Шашкевича у Перемишлі.

У Щеціні, в Маршалківському управлінні Західнопоморського воєводства Дорота Стефанська-Джевецька, директорка українського ліцею в Білому Бору, та вчителі Зофія Косаковська, Домінік Радецький та Міхал Мрозевич отримали маршалківські нагороди.

«Це величезна честь і джерело гордості для всієї нашої громади! Під час церемонії в Управлінні кілька наших працівників також були відзначені нагородами директора – вітаємо», – йдеться у повідомленні на фейсбук-сторінці білобірської школи.

Троє вчителів перемиської «шашкевичівки» теж отримали нагороди.

У Ряшеві медаллю Комісії національної освіти відзначено вчительку Оксану Кахнич.

«Завдяки Вашим щоденним зусиллям, терпінню та відданості освіта стає не лише передачею знань, а й формуванням цінностей у майбутніх поколінь», – вітають свою учительку на фейсбук-сторінці школи учні та педагоги.

Також у фейсбуці дирекція вітає двох своїх довголітніх педагогинь – Богуславу Комар та Марію Фіцак, які отримали Золоту медаль за довголітню службу – одну з найвищих державних нагород, яка вручається за високі досягнення у професійній та громадській діяльності.

«Ця виняткова відзнака є доказом того, що Ваша наполеглива праця, відданість справі та пристрасть до роботи вчителя мають реальний вплив на формування майбутнього молодого покоління. Завдяки Вашій відданості школа стає місцем, де не лише передаються знання, а й формуються цінності», – читаємо у дописі «шашкевичівки» у соцмережі, у якому дирекція дякує відзначеним вчителькам за «постійну готовність до праці, за серце, яке вкладають в освіту».

Український тиждень в Ґданську

9-16 жовтня у Ґданську пройшов Український тиждень. Це щорічний фестиваль, який об'єднує українців та поляків, а також усіх, хто цікавиться українською культурою.

Програма цьогорічної події включала, зокрема, виставки та майстер-класи витинанки Дарії Альошкіної, а також петриківки, окрім цього – малювання на склі, вибійки, мотанки. Також – музичні майстер-класи з українським співаком та мультиінструменталістом Гордієм Старухом. На відвідувачів чекали теж концерти гурту «Гайдмаки». Формація виступала у камерному акустичному форматі, оскільки частина складу гурту зараз служить у ЗСУ.

Протягом семи днів «Українського тижня» були теж презентовані вистави, відбувалися авторські зустрічі з Тамарою Горіхою-Зерня, Максимом Кідруком та Остапом Українцем, а також кінопокази.

Організатором події виступав Фонд масових видовищ.

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 37d7e5ff91

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Час посилити тиск на росію

Це вже четверта осінь, коли Україна протистоїть російській агресії. Дипломатична турбулентність не сприяє складній ситуації на фронті. І хоча ми бачимо ознаки змін у ставленні президента США Дональда Трампа до росії та самого путіна, невідомо, наскільки ця зміна вже відбулася. Момент для посилення тиску на росію здається оптимальним, оскільки економічна ситуація в росії погіршується.

Наприкінці жовтня скидається, що терпіння Дональда Трампа стосовно російської позиції вичерпується. 25 жовтня американський президент повідомив, що не «витрачатиме свій час» і не зустрінеться з російським диктатором владіміром путіним, доки не буде розуміння щодо мирної угоди між Україною та росією.

Чи готовий Трамп посилити тиск на росію?

22 жовтня Вашингтон вперше з часів інавгурації Трампа ввів санкції проти росії. Санкції були накладені на дві найбільші нафтові компанії рф – роснефть та Лукойл та їхні дочірні підприємства.

«Настав час припинити вбивства і негайно оголосити перемир'я. З огляду на відмову президента путіна припинити цю безглузду війну, Міністерство фінансів вводить санкції проти двох найбільших нафтових компаній росії, які фінансують військову машину кремля», – заявив міністр фінансів США Скотт Бессент.

Того ж дня американський президент підтвердив, що скасував свою зустріч із путіним. Однак перш ніж ці кроки були зроблені, світ став свідком ще одного неспокійного моменту з боку Трампа.

Президент України дізнався про це під час свого візиту до Білого дому 17 жовтня. Під час польоту Володимира Зеленського до США Дональд Трамп провів телефонну розмову з путіним. Несподівано було оголошено, що вони можуть зустрітися найближчим часом у Будапешті.

За даними західних ЗМІ, сама зустріч Зеленського та Трампа відбулася у досить напруженій атмосфері. Хоча їхні попередні телефонні розмови породжували оптимізм, і навіть була інформація про можливу передачу Україні крилатих ракет далекого радіуса дії «Томагавк». Зрештою, візит Зеленського до США закінчився не так вже й погано для України.

«Вони повинні зупинитися там, де перебувають зараз. Нехай обидва оголосять про перемогу, нехай історія розсудить! Досить стріляти, досить вбивати, досить витрачати величезні й непомірні суми грошей», – написав Трамп у мережі Truth Social після зустрічі із Зеленським.

Зеленський та європейські лідери підтримали ідею американського президента. Натомість речник кремля Дмитро Пєсков заявив, що росія не змінює своєї позиції та не погодиться на припинення бойових дій на нинішній лінії фронту.

24 жовтня до Вашингтону приїхав представник російського диктатора Кирило Дмитрієв, який в інтерв'ю CNN неочікувано заявив, що вважає, «що росія, США та Україна насправді досить близькі до дипломатичного вирішення». Хоча незрозуміло, що він мав на увазі, аналітики вважають, що візит Дмитрієва підтверджує, що, незважаючи на офіційні запевнення путіна, що санкції не матимуть суттєвого впливу на російську економіку, кремль побоюється зміни позиції Білого дому та можливих подальших санкцій.

російська економіка слабшає, що підтверджують не лише західні аналітики, а й офіційні російські дані. А це може вплинути на подальший розвиток військових можливостей.

Фронт тріщить, але росіяни несуть важкі втрати

Однак наразі на передовій немає жодних ознак того, що бойові дії можуть припинитися упродовж найближчих місяців. путін залишається впевненим, що зможе досягти своїх цілей за допомогою військових дій.

російська армія наступає на багатьох ділянках фронту. Донецька область залишається найважливішим театром воєнних дій. За Покровськ тривають запеклі бої. Українські сили оборони здійснюють контратаки, подекуди їм вдається повернути деякі села, однак ситуація на цій ділянці фронту залишається дуже складною. російські солдати вже досягають центру міста. За останніми повідомленнями, у місті може бути понад 200 російських окупантів, яких українські захисники намагаються нейтралізувати.

Ситуація навколо Покровська погіршується вже кілька місяців. 3 серпня у Добропіллі, місті на північ від Покровська, росіянам вдалося прорвати українську оборону та вбити клин шириною в кілька кілометрів.

18 вересня президент Володимир Зеленський заявив, що українські військові здійснюють контрнаступальну операцію на Донеччині, зокрема в районах Покровська і Добропілля. 26 вересня головнокомандувач ЗСУ Олександр Сирський повідомив, що на Покровському напрямку російські війська опинилися в пастці – «у своєрідному мішку». Однак карта проєкту DeepState показує, що це захисники Покровська та сусіднього Мирнограда перебувають у своєрідному мішку.

росіяни атакують, не рахуючи втрат, тоді як українські війська мають нестачу особового складу на своїх оборонних лініях. Значною проблемою для українських солдатів, які стоять в обороні, є логістика. росіяни використовують велику кількість дронів FPV. Так звана «зона смерті» (kill zone), тобто територія, яка постійно обстрілюється російськими безпілотниками, зросла до 15 кілометрів.

«Частину дороги можна подолати на авто, але потім іти пішки 10-15 кілометрів. І весь цей час нести БК, дрони, провізію. Уся дорога контролюється FPV-дронами на оптоволокні, дуже багато дронів-ждунів, дистанційного мінування, на якому щодня хтось гине», – висловився нещодавно в розмові з «Українською правдою» один з українських військових.

Частковим рішенням є використання наземних та літаючих дронів для транспортування боєприпасів та їжі або навіть евакуації поранених, однак таких ресурсів все ще занадто мало.

Також погіршується ситуація навколо Костянтинівки. 23 жовтня аналітики DeepState поінформували, що російські групи також продовжували просочуватись в лі-

eprasa.pl 37d7e5ff91

сах між Ямполем, Зарічним і Лиманом у північно-східній частині Донецької області.

«Якщо не звернути вчасно увагу на дану ділянку та потреби підрозділів, то найближчим часом у медійному просторі ми будемо чути фразу „оборона Лиману". Такі прогнози дають бійці з місць», – написано у повідомленні DeepState.

За даними української редакції «Радіо Свобода», росія поступово збільшує свій контроль над Донбасом – «з 36 % на початку повномасштабного вторгнення до приблизно 89 % наприкінці 2025 року, попри те, що загалом рф окупувала приблизно 19 % території України».

Погляд на карту бойових дій показує, що російські війська повільно наближаються до агломерації Краматорськ-Слов'янськ. Це найбільші міста Донецької області, які перебувають під контролем України. Обидва вони зазнають постійних атак ракетами, керованими бомбами та безпілотниками. На жаль, росіяни вже деякий час також атакують Краматорськ за допомогою FPV-дронів, що демонструє як наближення фронту, так і розширення дальності дії російських FPV-дронів.

Ситуація на сході Харківської області також останнім часом значно погіршилася, росіянам вдалося увійти до Куп'янська. На жаль, росіяни досягли теж певного успіху в Дніпропетровській та Запорізькій областях. 23 жовтня DeepState повідомили, що росіяни знаходяться приблизно за 15 км від першого великого населеного пункту в Дніпропетровській області та приблизно за 20 км від міста Гуляйполе у Запорізькій області.

Однак, попри складну ситуацію, російським військам не вдається прорвати українську оборону, що дозволило б зруйнувати фронт. російська армія просувається повільно, втрачаючи багато солдатів. За офіційними даними, росіяни могли втратити до 250 000 солдатів вбитими та пораненими під час літнього наступу. За даними західних аналітиків, навіть якщо росіяни втратили менше – приблизно 150 000 солдатів – за захоплення 0,4% української території протягом літа, то ця цифра є шокуючою та не має жодного виправдання з точки зору ефективних військових операцій.

російські атаки на інфраструктуру

Після літнього наступу, який не приніс особливого успіху, росія вдалася до традиційних методів, посилюючи терор проти українських мирних жителів та цивільної інфраструктури. Енергетичні об'єкти є основними, але не єдиними цілями.

Після останніх атак на енергетичну систему в окремих регіонах, включно зі столицею, знов введено графіки відключення світла. Однак проблеми не обмежуються лише нестачею світла, російські атаки загрожують центральному опаленню у великих містах та водопостачанню.

росія також атакує газову інфраструктуру України, яка, за словами представників компанії «Нафтогаз Україна», скоротить видобуток газу щонайменше на 30%. Тому Україна буде змушена компенсувати втрати дорогим імпортом газу. Керівництво компанії закликало українців економити газ, вказуючи на те, що «кожен заощаджений кубічний метр сьогодні має значення».

25 жовтня росія знову атакувала вугільну шахту, що належить енергетичній компанії ДТЕК. На момент нападу під землею працювало майже 500 шахтарів.

Очільник ГУР Кирило Буданов у нещодавньому інтерв'ю для італійської газети Il Foglio зауважив, що російські атаки насамперед мають на меті ударити по соціально незахищених верствах населення України. Отже, кремль розраховує на невдоволення всередині країни та подальшу дестабілізацію ситуації, і таким чином прагне зламати єдність українців.

24 жовтня під час відвідування Великобританії Зеленський підкреслив, що «путін не показує бажання припинити війну, і знову ж таки, почав кроки, котрі ведуть нас до гуманітарної катастрофи. Це те, що він хоче організувати цієї зими, звісно, атаками на енергетику, газ і водопостачання».

російські авіаудари також спрямовані по іншій інфраструктурі, зокрема залізниці, включно з пасажирськими поїздами. 25 жовтня внаслідок удару балістичних ракет по Києву було знищено, серед іншого, великий склад ліків, що належить одному з найбільших українських фармацевтичних дистриб'юторів.

росія постійно модернізує свої ракети та безпілотники, щоб тероризувати українців, роблячи їх складнішими цілями для української протиповітряної оборони. У жовтні росія також почала використовувати так звані керовані бомби (КАБ) великої дальності з реактивними двигунами. Досі росіяни скидали КАБи на українські позиції та міста у прифронтовій зоні. Тепер перші з них почали досягати Полтави та Одеської області.

Збільшити ціну російської агресії

У відповідь на російський терор Україна останніми місяцями збільшила кількість ударів безпілотників по військових об'єктах та супутній інфраструктурі в глибині росії. Українські далекобійні безпілотники можуть завдавати ударів на відстані 1500 кілометрів і навіть більше.

За словами заступника начальника ГУР МО України, генерал-майора Вадима Скібіцького, українські далекобійні удари вже завдали російській паливно-енергетичній інфраструктурі 27-30% втрат. Метою є російські підприємства військово-оборонного сектору та пункти управління військами.

Україна розвиває власне виробництво безпілотників та ракетної зброї. Однак, щоб росія швидше заплатила ще більшу ціну за свою агресію, необхідна сильніша допомога з боку західних партнерів України. Це включає як продовження військової підтримки, так і посилення санкційної політики. І хоча багато європейських країн усвідомили, що Україна захищає не лише себе, «колективна» відповідь Заходу на російську агресію залишається надто слабкою.

Однак і в цій сфері є позитивні зрушення. 22 жовтня Зеленський та прем'єр-міністр Швеції Ульф Крістерссон підписали Угоду про наміри придбання для Повітряних сил ЗСУ до 150 винищувачів JAS 39 Gripen E.

І хоча поставка цих літаків може зайняти від 1 до 15 років, Україна може отримати перші старші версії Gripen вже наступного року. Натомість до кінця цього року Франція має передати додаткові літаки Mirage і ракети для систем протиповітряної оборони. Зенітне озброєння України буде додатково посилено Великою Британією. Зростає також кількість країн, які мають намір купувати американську зброю для України. ●

eprasa.pl 37d7e5ff91

Григорій СПОДАРИК
Фото з фейсбук-сторінки Дубенської міської ради

Церковна музика – як промінь світла

Концерти в Ґіжицьку вже багато років об'єднують виконавців із різних куточків України та Польщі. Цьогоріч вони також стали святом молитви, музики та єдності.

Цей масштабний у прямому й духовному сенсі захід організовує Мазурський відділ Об'єднання українців у Польщі спільно з греко-католицькою парафією Пресвятої Трійці в Ґіжицьку. Як і в минулі роки, у храмах кількох місцевостей пролунали натхненні виступи хорів та ансамблів, котрі представили багатство сакральної традиції двох народів.

Після недільної літургії, під час якої була відправлена панахида за полеглих від 2014 року в боротьбі з російським агресором захисників України, у Ґіжицьку відбувся гала-концерт. Урочисте дійство завершилося спільним виконанням гімну-молитви «Боже, великий єдиний», що став символом єдності, віри та надії.

Захід відкрив, привітавши всіх учасників, голова Мазурського відділу ОУП Іван Пік. У своїх словах він згадав, що вже вкотре «відчувається брак чоловічих голосів серед хорів з України» – болісне нагадування про тих, хто нині боронить свою землю. Разом із тим Іван Пік підкреслив важливість продовження культурної традиції навіть у час війни та згадав покійну Вікторію Петюк, секретарку місцевого ОУП і диригентку хору «Камертон», чия праця стала прикладом відданості українській справі.

Владика Аркадій Трохановський, який надав заходові свій почесний патронат, відзначив, що цьогорічні концерти відбулися на високому духовному рівні й дали можливість учасникам та гостям з України бодай на мить відчути мирне небо, зосередитися на молитві та рефлексії.

«Ми постійно думками з тими хлопцями й дівчатами на фронті. У кожній пісні відчувалося прохання про мир, щоб відвернулося і щезло зло», – зазначив владика. Особливо він підкреслив значення екуменічної молитви, нагадуючи про те, що на фронті є люди різних віросповідань, тому потрібне спільне моління і прохання до Бога про завершення цієї трагедії.

У заході брав також участь віцеконсул Генерального консульства України в Ґданську Денис Бас. Він назвав концерти простором духовного єднання, де «звучання музики стає мовою сердець, мостом між народами». Дипломат підкреслив, що українська культура сьогодні – це також зброя, але не зброя руйнування, а просвітництва, пам'яті й гідності.

Зі свого боку голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка наголосив, що концерти – як «сильний промінь світла серед тієї темноти, яка вже четвертий рік нас тут охоплює». Його слова стали підсумком події, адже саме культура, духовність і спільна молитва сьогодні є тим промінням, яке розвіє темряву війни.

У виступах усіх учасників прозвучала спільна думка: через музику, віру й культуру українці зберігають своє коріння, підтримують одне одного й утверджують силу духу, що єднає людей по обидва боки кордону.

Серед гостей з України була й делегація самоврядників з партнерського для Ґіжицька українського міста Дубно. Звідти приїхав також хор Свято-Іллінського собору.

З нагоди візиту представників дубенської влади відбулася зустріч мера Василя Антонюка з бургомістром Ґіжицька Евою Островською, під час якої обговорили подальшу співпрацю між громадами. Зокрема, домовилися про можливість організації відпочинку в Польщі для дітей загиблих і зниклих захисників України.

Дубенська делегація висловила щиру подяку Мазурському відділу ОУП за постійну підтримку та гуманітарну допомогу для українських військових. Цього разу було передано спальні мішки, мішки для укріплень і газові балони.

Міжнародний духовно-мистецький захід став ще одним підтвердженням дружби, єдності та взаємної підтримки між народами Польщі та України. ●

eprasa.pl 37d7e5ff91

Більськ-Підляський – ювілей «Ранку»

Людмила ЛАБОВИЧ
Фото авторки статті

Свято української культури Підляшшя з ювілеєм «Ранку»

Це головна культурна подія Союзу українців Підляшшя. До того ж мандрівна, бо заходи проходять у багатьох місцевостях Підляського воєводства. 16-19 жовтня, уже 34-й раз, відбувся Фестиваль української культури «Підляська осінь». Однією з головних його подій був ювілейний концерт з нагоди 30-річчя Українського ансамблю пісні і танцю «Ранок».

Господарі заходу – «Добрина» з Білостока

Кольорово та різноманітно

Концерти українських виконавців різножанрової музики з Польщі та України, презентація театральної вистави для дітей, День української культури, ювілейний концерт «Ранку» і танцювальна забава. Так коротко можна описати події цьогорічної «Підляської осені». Заходи найбільшого культурного свята підляських українців продовжувалися чотири дні у шістьох місцевостях регіону: Більську-Підляському, Білостоці, Гайнівці, Сім'ятичах, Черемсі і Нарві.

Фестиваль української культури почався від презентації театральної вистави для дітей «Коза Дереза» у виконанні українського театру ляльок «Зелена валіза». П'єсу можна було дивитися в Гайнівському будинку культури, який від років є постійним місцем організації фестивалю. Окрім того, її презентовано у Білостоці, Більську-Підляському і Черемсі.

Єлизавета Томчук отримала медаль «За заслуги в культурі Gloria Artis»

Традиційним елементом програми фестивалю є День української культури з участю учнів, які вивчають українську мову як мову національної меншини у Початковій школі № 4 у Більську-Підляському, та артистів з України. Багато років цей супровідний захід «Підляської осені» проходив у школі для всіх учнів, а від кількох років він відбувається в Більському будинку культури.

У столиці Підляського воєводства

Концертну програму фестивалю презентовано у п'ятьох місцях – крім Більська-Підляського – у Білостоці, Гайнівці, Нарві і Сім'ятичах. Білостоцький концерт вперше відбувся в Університетському центрі культури та науки на кампусі Університету в Білостоці.

10-11.

eprasa.pl 37d7e5ff91

Продовження з 9 сторінки

З різноманітною програмою виступили українські колективи з Польщі та України. Прозвучав традиційний і опрацьований фольклор, сучасна та естрадна пісня, була й традиційна інструментальна музика та українські танці.

– Виступаємо щороку, бо це головна подія українців на Підляшші, – говорила Емілія Шабаловська з гурту «Добрина» з Білостока. – Дуже гарний зал, не завеликий, якраз на наш концерт. Подобається мені і маю надію, що будуть тут проходити українські концерти.

– Наша українська культура іде у світ і показується в тому білостоцькому середовищі, – ділився своїми враженнями Славомир Рощиць. – Видно, що ми тут є. Як то файно послухати, аж душа тішиться. Українська пісня найзнаменитіша у світі. Так багато пісень, певно, ні в кого нема, як в українців.

Хоча після російської агресії весь час є складнощі із запрошенням гостей з України на місцеві заходи, однак на «Підляській осені» закордонні артисти завжди присутні. Цього року на сцені не лише в Білостоці виступали «Ясени» з Корця, «Горина» разом з інструментальною капелою «Сільська музика» з Рівного, а також Ансамбль народного танцю «Подолянка» Кафедри хореографії Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

На завершення подій у Білостоці в клубі «Мотопаб» відбулася танцювальна вечірка з інструментальною капелою «Постола». Це повернення, певною мірою, до колишньої традиції фестивалю, при нагоді якого завжди відбувалися танцювальні забави для молоді.

30 років на сцені

Головною точкою в програмі фестивалю був ювілейний концерт з нагоди 30-річчя існування Українського ансамблю пісні і танцю «Ранок» з Більська-Підляського. Група – це художня візитка підляських українців. Від початку свого існування вона виконує традиційні пісні з Підляшшя та України, а також українські танці.

– Це насамперед збереження традиції. Перша група почала виступати в 1995 році, співаючи рогульки, тобто весняні пісні з Підляшшя. Ми виступали з місцевими піснями і обрядами – жнивними, колядками тощо – в Польщі та за кордоном і продовжуємо це робити до сьогодні. Я сподіваюся, що за ці роки вдалося передати хоча б частину цієї підляської традиції молодому поколінню, – говорила художня керівниця колективу Єлизавета Томчук.

Своїми танцями захоплювала «Подолянка»

На урочистому концерті були не лише традиційні пісні і танці, але й спогади, побажання та нагороди. Невтомна керівниця «Ранку» отримала бронзову медаль «За заслуги в культурі Gloria Artis», що присуджується міністром культури та національної спадщини, а також Почесну відзнаку Підляського воєводства.

Це були, однак, не єдині подяки за багатолітню працю. Єлизавета Томчук, а крім того керівник танцювальної групи Борис Бунь та керівник інструментальної секції Петро Осташевський, отримали нагороди від бургомістра Більська-Підляського Пйотра Вавульського.

Петро в «Ранку» – понад чверть століття.

– Коли я вперше прийшов на репетиції, побачив 30 дівчат і відразу застидався. Мені було тоді тільки 9 років. Але так склалося, що я провів у колективі більшу частину свого життя, – зізнавався Петро Осташевський.

На концерті було присутньо багато колишніх учасників «Ранку», яких зараз можна рахувати в сотнях. Деякі надалі співають в ансамблі.

До танцю запрошували глядачів «Горина» та «Сільська музика»

Капела «Постола» заграла і на концерті, і на танцювальній забаві

eprasa.pl 37d7e5ff91

– Я співала в колективі 10 років, потім поїхала до Варшави і почала знайомитися з польським фольклором. Там я зрозуміла, що важливо знати і культивувати фольклор, який ми отримали від наших дідів, – підкреслювала Катерина Воєвода.

Велика концертна зала в Більському будинку культури ледь помістила публіку. Було багато представників місцевої влади, друзів та шанувальників колективу, серед них, зокрема, голова Об'єднання українців у Польщі Мирослав Скірка.

Мультикультурний колектив біженців – «Калина» з Білостока

– Це діамант, який став брильянтом, тобто з того, що виросло з цієї землі, люди зробили щось надзвичайно цінне і прекрасне. «Ранок» виступає на багатьох подіях у цілій Польщі, також на тих, які організує Об'єднання українців у Польщі. Це Кошалін, Ельблонг, Перемишль, Колобжег, Круклянки. По-перше, рівень того, що він показує, а по-друге – те, що він промує місцеву українську культуру Підляшшя, це дуже потрібно, бо ж ми потребуємо автентичної української культури. «Ранок» є таким винятковим колективом, який ту автентичну культуру підніс до найвищого рівня, – ділився враженнями після концерту Мирослав Скірка.

***

Від років фестиваль має постійну програму, тобто завжди у садочках, школах і будинках культури виступають з ляльковими виставами актори українських театрів, є День української культури та в щонайменше п'ятьох головних містах і містечках регіону відбуваються музичні концерти. Додатково є такі збагачуючі заходи, як цьогорічний вражаючий ювілей «Ранку». Така грандіозна подія вимагає, однак, значних коштів, людей для її організації, добрих відносин з місцевими осередками культури тощо. Вимагає також логістики, бо ж розпланувати заходи в ситуації, коли деякі з них відбуваються одночасно (наприклад, концерт у Нарві та «Ранковий» ювілей починалися о тій самій годині) – не так просто. На жаль, коштів щораз менше, а це не завжди дозволяє запрошувати справжні музичні зірки та часто спиратися на місцевий потенціал. Тому й від років фестиваль не міняється, зокрема концертна програма, яка складається у справжній «міш-маш»: трохи автентики, трохи опрацьованого фольклору, естрада, сучасна пісня, танці. Однак, якщо кожного року приходять люди, котрі хочуть це слухати і дивитися, певно, й така форма є оптимальною.

Дуже добре, що виступає багато місцевих виконавців, які часто презентуються у себе, тобто гурти з сіл біля Сім'ятичів співають на концерті в Сім'ятичах, виконавці з Гайнівки – у своєму осередку культури. Це вводить виконавців, які часто не називають себе «українськими», в український контекст. Звичайно, хотілося б бачити більше артистів з України, але в ситуації російської агресії та обмежених коштів, це поки що не є можливим.

34-й фестиваль позаду, а разом із ним закінчилися всі найбільші культурні заходи Союзу українців Підляшшя в 2025 році. Тож зараз – підготовка до проєктів у новому році, у тому числі й до ювілейної 35-ї «Підляської осені». ●

«Вервочки» з Орлі та солістка Тетяна Стригун

Постійний гість з України – «Ясени» з Корця

eprasa.pl 37d7e5ff91

Анна ВІННИЦЬКА
Фото надала Дарія Антошко

Наша мета – Перемога України!

Інтерв'ю з Дарією АНТОШКО – головою товариства «Майстерня»

– Початок жовтня для товариства «Майстерня» та його волонтерів виявився важливим, адже організація стала переможцем міжнародного конкурсу «Благодійна Польща – Україна». Товариство здобуло друге місце. Нагадаю: перше місце отримав фонд «Три труби» з Варшави, а третє – Перемиський відділ Об'єднання українців у Польщі.

– Справді, від українців ми перемогли разом із Перемиським відділом ОУП. Тому, думаю, у цьому конкурсі не йшлося про сам масштаб допомоги, а передусім про цінності чи ідеї. Бо ми до конкурсу зголосили нашу книжку «То був не слон, а повітряна тривога» (упорядниця – Кінґа Мєльчарек) та фільм «Кінець малювання принцес» режисера Міколая Мєльчарека, сина Кінґи. Ці проєкти не можна порівняти з обсягом допомоги біженцям, яку надав і надає Перемиський відділ ОУП. Тому тим більш приємно, що організатори конкурсу взяли до уваги також інший аспект допомоги. Нагадаю, що в основі книжки та фільму лежать інтерв'ю з дітьми, проведені для зйомок фільму «Кінець малювання принцес». Це розповіді дітей, котрі надто швидко подорослішали. Водночас це завершення нашого дворічного проєкту роботи із сім'ями біженців.

– З одного боку, не надто часто дитячі історії перебувають у центрі уваги, тому ця ініціатива тим більш цінна. З іншого – проєкт товариства «Майстерня», котре діє всього кілька років, ніяк не можна прирівняти до ОУП, за яким стоять десятиліття існування, отже, і десятки чи сотні волонтерів.

– Погоджуюся, що зовсім не можна порівнювати нашу допомогу, тому тим більш тішимося, що ми стали переможцями. Це теж показник того, що варто брати участь у конкурсах, оскільки, попри те, що ми не сподівалися на виграш, вже сама участь мотивує волонтерів. А коли ми довідалися, що посіли друге місце, то ще раз переконалися – важливим є не лише масштаб допомоги, але й цінності, які несе сам проєкт, та яке від нього йде добро.

– Уже четвертий рік ви допомагаєте Україні, охопленій війною, та тим, хто потребує цієї допомоги. Отже, ці цінності для вас є незмінно важливими.

– Справді, я як голова товариства від самого початку війни казала, що те, у який спосіб у 2022 році ми допомагали потребуючим, умовно кажучи, «мукою, цукром чи макаронами», тобто харчовими продуктами, для нас усе ж таки не було основним. Для нас від початку війни найважливішими були самі люди, відносини між ними, інтеграція чи необхідність донести тим, хто за війною спостерігав у домашньому затишку, переживання дітей, які відчули жорстокість цієї війни. Герої як книжки, так і фільму бачили її на власні очі, а не як наші діти – по телевізору. Тому нам дуже залежало, аби ці переживання показати й у Польщі, і за кордоном, розповісти, наскільки переживання дітей відрізняються від переживань їхніх матерів. Спершу ми організували виставку «Я покажу свою Україну», а потім зняли фільм «Кінець малювання принцес» та видали книжку «То був не слон, а повітряна тривога». Саме емоції дітей були для нас найважливішими. Матеріальну допомогу надавало багато організацій. Натомість небагато з них займалося дітьми. Приємно, що нас помітили теж у цьогорічному конкурсі Кошалінський лідер NGO: книжка та фільм опинилися серед найкращих ініціатив, реалізованих у 2024 році. Сам фільм минулого року показували й під час Кошалінського фестивалю кінодебютів «Młodzi i Film». Це показник того, що тема постійно актуальна, і тому намагаємося виходити з нею поза коло самих українців. Отже, думаю, робимо корисну роботу.

– Під час вручення нагород переможцям міжнародного конкурсу «Благодійна Польща – Україна» ведуча Оксана Лобко сказала такі слова: «За ці місяці ми довели світові, що справжнє братерство не пишеться на папері – воно живе у вчинках. Ми довели, що добро сильніше за зло, а солідарність – потужніша за будь-яку зброю». Допомога, особливо нині, коли чуємо антиукраїнські настрої, є важливою.

– Абсолютно так. Я сама вже маю побоювання та страх. Коли хоча б на фейсбуці поміщаю допис, то кілька разів думаю над кожним словом, аби його не потрактували погано. Зрозуміло, допомагати сьогодні – це зовсім по-іншому, ніж на початку повномасштабної війни. Неодноразово розмовляючи з нашими волонтерами, чую, що зараз вони побоюються розмовляти українською мовою на вулиці, й тому стишують голос. Зізнаюся, що так само роблю і я – зараз українською на вулиці, як не прикро, розмовляю тихіше. Проте це не може зупинити нас

eprasa.pl 37d7e5ff91

у несенні допомоги. Навпаки, до нас горнеться щораз більше волонтерів, тому в цьому році більший акцент ми ставили саме на волонтерів, які охоче долучаються до наших проєктів. Приємно було почути слова однієї волонтерки, яка зізналася, що постійно слідкує за кожним нашим збором, бере в ньому участь, а після його завершення телефонує до сина в Україну та розповідає йому, що вдалося на цей раз купити за зібрані кошти. Вона радіє, що черговий раз вдалося допомогти. Тому, з одного боку, тішить, що чергові українці хочуть включатися у нашу допомогу, а з іншого боку, що почуваються у нашому товаристві як у себе дома. Бо для мене церква та церковна зала, де ми зустрічаємося, завжди були важливими. Я тут просто виросла. Радію, що такою вона теж стає для тих, хто до нас приходить. Волонтерки розповідають, що, коли приходять у залу під церквою, то начебто опиняються у себе дома в Україні. Думаю: це теж один з позитивів того, що зараз відбувається, – попри негативні настрої до українців, ми не здаємося і хочемо бути разом, щоб мати змогу вільно почуватися.

– Нині навколо товариства «Майстерня» гуртуються насамперед українці з України, які, як кажеш, віднаходять тут для себе місце як у різних гуртках, так і волонтерській роботі.

– Справді, на початках існування товариства «Майстерня» його формували насамперед українці, які є нащадками акції «Вісла». Нині – більше мігрантів та воєнних біженців, бо сьогодні зосереджуємося передусім на допомозі Україні, де триває війна, та інтеграції українців. І тут бачу виклики для товариства, оскільки важко знайти спільні точки, які були б цікавими як для українців з Польщі, так і українців з України. Зрозуміло, ми можемо гуртуватися довкола спільних проєктів чи гуртків та хорів, однак цього замало. Бо для українців з України наша допомога – це не лише проведення аукціону чи ярмарку, але насамперед інтеграція. Вони приходять на спільні акції, ліплять вареники, проводять разом час, інтегруються, і це, на мою думку, потрібно більше українцям з України, ніж нам. Ми тут виросли й все, що рідне та потрібне, маємо близько себе – нам цього вистачає. А українцям з України бракує: вони постійно сумують за своєю Батьківщиною. Товариство «Майстерня» є таким місцем, куди вони можуть прийти й відчути себе як дома. Тут можуть розмовляти українською мовою і почуватися корисними.

Стефанія Лайкош отримує нагороду для товариства «Майстерня» за друге міце у міжнародному конкурсі «Благодійна Польща – Україна»

– Робота «Майстерні» складається зі щоденних справ, як хоча б ліплення вареників, про які ти згадала, аукціонів на підтримку ЗСУ чи різних майстер-класів для інтеграції. Але є й більші акції, наприклад, організація концерту до Дня Незалежності України.

– Так, ми реагуємо на те, що зараз потрібно в Україні. Отже, постійно переформатовуємо свою роботу залежно від того, яка допомога потрібна. Скажімо, майже від самого початку війни ми запустили в інтернеті аукціони на підтримку ЗСУ, і вони гарно спрацьовують до сьогодні. Можливо, тому, що серед нас багато майстринь з України, які роблять різні вироби своїми руками, котрі згодом можемо продавати. Водночас під час щорічного благодійного концерту до Дня Незалежності України ми, наприклад, зібрали понад 30 тисяч злотих для реабілітаційного центру в Івано-Франківську, де воєнні ветерани, що втратили ногу чи руку, зможуть пройти реабілітацію. А тепер ставимо акцент на дрони – складаємо їх самі й відсилаємо в Україну. Нині наша мета – Перемога України у війні з росією. Те, що буде після, сьогодні для мене не є важливим. Тому все, що зараз робимо, – це задля Перемоги України! ●

Волонтери під час щорічного благодійного концерту «З Україною в серці» у Кошаліні, який організовує «Майстерня»

eprasa.pl 37d7e5ff91

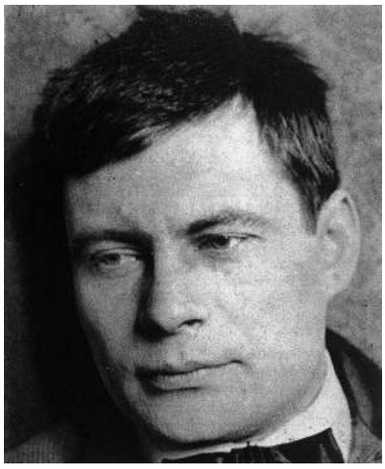
Олександр ЛЮБЧИЧ
Фото з Вікіпедії

Дивна мандрівка українця Йогансена

Виглядає дивно: українець – і раптом Йогансен! А проте нічого дивного: весь час був з Україною – від самого, як то кажуть, «пуп'янка» і до завершення мандрівки свого життя. Мандрівка в цілому вдалася, сповнена веселощів і трагізму, знахідок і втрат, великих удач і розчарувань, відчуття безкінечності Всесвіту і приналежності до нього. Не можна відтворити всього, що відчула й зробила ця людина за одну мить – іскорку життя у Всесвіті, але дещо спробуємо згадати.

Згадка перша: народження і перші прояви самодостатності

Перш за все ніякий він не Майк, а Михайло, хоча прізвище мав рідне, від батька – вихідця із Латвії Гервасія Генріховича Йогансена, який працював вчителем німецької мови в одній із гімназій Харкова. Деякі дослідники роблять припущення, що батько був німцем. Але прізвище Йогансен явно не німецьке, а скандинавське чи данське. Тому, можливо, і правий був сам Михайло, який вважав, що мав предків у Норвегії чи Швеції. Хлопчик народився 16 (28) жовтня 1895 року і його матір'ю була українка із козацького роду – Ганна Федорівна Крамаревська. Тим, що в роду є як скандинавські мореплавці, так і запорізькі козаки, Михайлик надзвичайно гордився. А ще тим, що мав начебто якісь родинні зв'язки із самим Сервантесом – автором знаменитого «Дон Кіхота». Так це чи ні – ніхто не знає, бо Йогансен був великим містифікатором – придумував якісь версії, сам починав вірити в них, а потім переконував інших. Безумовно, Сервантеса і твори великого іспанця любив, що й зіграло певну роль у його майбутній творчості. В родині Гервасія Йогансена було четверо дітей, до 1921 року померло двоє й він сам, залишились лише Михайло й Маргарита. Хлопець закінчив Третю харківську гімназію, а потім і Харківський імператорський університет, якраз у той рік, коли імперії не стало – 1917-й. Спеціалізувався на вивченні латини, котра йому вже не знадобилась, але, оскільки мав добру пам'ять, опанував ще декілька європейських мов – англійську, французьку, італійську, іспанську, всього близько десятка. Зрозуміло, що знав і німецьку, бо батько змушував дітей читати «Фауста» в оригіналі. Не дивно, що й перший вірш хлопчина вишкрябав на дерев'яних дверях льоху саме на німецькій мові. Пробував писати і російською, але не сподобалося, тож вірші свої спалив. В 1918 році перейшов на українську і побачив, що його поетичні творіння «виходять природніше». Так почався шлях у велику літературу.

Майк Йогансен

Згадка друга: становлення громадянина й літератора

Нелегкий то був шлях. І не тому, що юнак не мав здібностей і не вмів пристосуватися до життя, просто час був дуже важкий. Він вступав у нього, а ситуація змінювалась просто на очах: після революційних подій 1917 року в Петрограді розгорілась боротьба за владу і в Україні. Замість монархії з'явилися республіки («біла», «червона», «жовто-блакитна»…), тож громадянином якої із них міг стати вчорашній студент Йогансен? Його не зачепили ні гасла, ні військове протистояння, деякий час викладав у Полтаві й Харкові, разом із батьком займався городництвом і думав, як вижити в складних умовах. Врешті, як згадував сам, «поклав різку лінію у світогляді і пристав до „марксівського"». Разом з іншими молодими людьми взяв участь в творенні нової літератури: спочатку тягнувся до «запізнілого романтизму», але потім його захопив популярний тоді «модернізм». В 1921 році Майк Йогансен (він вже підписувався цим іменем), Микола Хвильовий, Павло Тичина, Володимир Сосюра та інші згуртувалися і проголосили свій «універсал», в якому закликали «розпорошені творчі одиниці робітництва» до об'єднання. В тому ж році Йогансен видав поетичну збірку «Д'горі», в якій оспівував революцію і громадянську війну. На початку 1923-го увійшов до очолюваної Василем Елланом-Блакитним Спілки пролетарських письменників «Гарт», а з січня 1926-го по січень 1928-го був членом Вільної академії пролетарського мистецтва (ВАПЛІТЕ). Це були роки великого піднесення так званого «Червоного Ренесансу». Йогансен видає одну за одною свої поетичні збірки «Революція», «Кроковеє коло» (обидві в 1923 році), «Доробок», «Пролог до Комуни» (1924), переключається на прозу – збірки оповідань «17 хвилин» і «Майборода». Під псевдонімом Віллі Вецеліуса видає пригодницький роман «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших», тодішній бестселер (наклад 100 тис. екз.). В другій половині 20-х його потягнуло в кіно, яке стало тоді вже надзвичайно популярним. До осені 1926 року був редактором Всеукраїнського фотокіноуправління (ВУФКУ), потім разом із Олександром Довженком працював над фільмом «Звенигора» (1927), писав до нього сценарій. Однак сценарій режисерові не сподобався, і Довженко переробив його майже повністю, бо вважав, що в ньому «забагато чортівні і явно націоналістичних тенденцій». Йогансен розірвав із ним всякі стосунки. Потім разом із Миколою Хвильовим і Остапом Вишнею написав тексти до оперети «Мікадо» і ревю-вистави «Алло на хвилі 477». А в кінці 20-х взяв активну участь в діяльності новоствореної «Техніко-мистецької групи А», у виданні «Універсального журналу» і «Літературного ярмарку». Спробував писати й гуморески: в 1929 році вийшли дві його збірки – «Луб'яне решето» і «Солоні зайці». Тоді ж розпочав свої перші мандрівки (зокрема відвідав єврейські і болгарські поселення на півдні України) і написав дорожні нариси. В той час і уявити не міг, яким може стати завершення життя і писав безтурботно: «Ах, життя моє – кругле, як м'яч/ Пружне й палюче – як любов/ Падай. Злітай. Смійся. Плач/ Цілуй дужче, знов і знов».

eprasa.pl 37d7e5ff91

Згадка третя: людські якості і особливості характеру

Про це писати найважче, бо ніхто не може проникнути в душу людини, зрозуміти, якою вона є і що насправді хоче. Чого хотів Йогансен? Як і кожна людина, в першу чергу – здоров'я і щастя. Здоров'я мав, бо ще був у такому віці, коли на це мало хто скаржиться. Збереглося фото, де він повністю оголений, напевно, біля якоїсь водойми, і видно, що це фізично сильний і кремезний чоловік. Щастям для нього, напевно, був успіх на обраному життєвому шляху – в літературі. Були й перешкоди, котрі, як він думав, заважали цьому. «Я давно знаю, – написав Йогансен в одному із нарисів, – що якби моє прізвище було Грицюк, то був би я знаменитий поет української землі». Був він безпартійним, що теж перешкодило літературній кар'єрі. Безпартійні майже всі були репресовані, а партійні зробили «високу» кар'єру, стали «класиками», їх вивчали у радянських школах. Але всупереч всьому Йогансен добився значних успіхів, які будуть визнані пізніше і в Україні: за 17 років творчої діяльності видав 8 поетичних збірок, 2 збірки кращих поезій, 10 книг прози, 4 книжки для дітей, 2 монографії з літератури. Так що нарікав він даремно. А що не визнавали тоді офіційно, то це не втрата, а скорішe надбання: не схибив, лишився чистим душею, а такі люди владі явно не підходили.

Якою був людиною? Веселою, дуже приязною й товариською, мав багато друзів, чому сприяли і його улюблені заняття – полювання, теніс, більярд, шахи, плавання, катання на роверi… Та чого він тільки не любив! Любив, як згадує його приятель Юрій Смолич, «мандрувати» географічною картою, мріючи відвідати якісь екзотичні місця, хоча за межі України виїхав тільки раз, в Дагестан. Але дуже гарно розповідав про мандрівки, справжні чи вигадані, знав багато цікавих речей, і з ним, за словами Смолича, «можна було говорити день і ніч». Коли збиралась компанія, спиртного не пив, горілку не любив, не розумів смаку вина, а коли випивав пиво, то його тягнуло на сон. Зате немилосердно палив – і цигарки, і люльку. Пробував кинути палити, казав, що проявить силу волі, та не зумів. Про це написав навіть вірш: «Як покину тебе, цигарко?/Коли серце вщерть переповниться,/огортаєш легкою хмаркою,/вірна, солодка любовнице». Як ставився до жінок? Він приваблював їх своєю зовнішністю, нетиповістю і внутрішнім шармом, був одружений три рази, мав двох синів від першого і другого шлюбу, але спільне життя не склалося. Особливо боляче переживав розлучення із художницею Аллою Гербурт, яка покинула його і пішла до іншого. В листі до Миколи Бажана в січні 1936 року він написав про це декількома короткими реченнями: «З жінкою розійшлися ми остаточно. Так сказать, назавжди. Жаліти мене не треба. Я не з таких, кого жаліють. Я курю». Смолич згадував, що Йогансен зненавидів після цього всіх жінок за їхню зрадливість, несамостійність у поглядах, душевну пустоту, дріб'язковість і манірність. Але, можливо, йому попадались такі жінки, або ж він не був створений для родинного життя. Принаймні із фотографій, які дійшли до нас, немає жодної, де б він був із якоюсь дружиною чи сином.

Згадка четверта: найвідоміша дивна мандрівка його життя

В 1928 році в журналі «Літературний ярмарок» вперше був надрукований його роман із чудернацькою довгою назвою «Подорож ученого доктора Леонардо і його майбутньої коханки прекрасної Альчести у Слобожанську Швайцарію». Пізніше Йогансен доповнив його і видав окремою книгою (1932). Дивовижне враження залишає цей химерний твір, написаний у стилі авангардизму, в якому немає (незважаючи на заголовок) ні головних героїв, ні чіткого сюжету, ні якоїсь фабули твору. Твір наповнений описами природи – живописних берегів Дінця, по якому на човні пливуть Альчеста й Леонардо, дзюркотом цвіркунів, голосами співочого птаства, появою в небесах качок, ластівок і якоїсь загадкової «сереброкрилої птиці», блукаючої корови, полюючого за нею вовка і навіть лева, котрий «заревів у сусідній хащі». В кінці книги автор пояснює, що саме природу і мав на меті показати, бо поява і дії героїв не приводять ні до якого логічного завершення. Італійці Леонардо й Альчеста лише в кінці якось ненав'язливо й непомітно стають коханцями. Інші герої, місцеві мешканці, не викликають симпатій – «ефемерна баба» тільки й думає, як нажитись на «вівсяних операціях», селянин Ахілес Черепаха немилосердно б'є свого коня Володьку, а «добрий» Древонасадець вигнав з хати жінку із дітьми, щоб не об'їдали, а одному синові ще й відтяв ногу, «щоб краще заробляв». Автор підкреслює, що ці «люди – огидні різники», придумані його фантазією, але за «10 років трудно підняти життя, налигане двомастами років рабства». Події відбуваються влітку 1928 року, через десять років після падіння самодержавства. На сторінках роману з'являється і співвітчизник Сервантеса «тираноборець» дон Хозе Перейра, який знищив декілька «тиранів» – генералів і одного адмірала, але, не знайшовши собі роботи в степах України, провалюється в «тартарари». Вслід за ним попадають в «тартарари» й інші герої, які вже авторові, напевно, набридлі. В романі Йогансена, в окремих епізодах і сценах, відчутний вплив прози Сервантеса, творів Гоголя і Гофмана, але хіба він міг передбачити (хоча пізніше побачив), встановлення найстрашнішої диктатури тирана «всіх часів і народів» Сталіна. Цей чоловік знищив багатьох українців, в тому числі і автора чудернацької «Подорожі».

Згадка п'ята і остання: завершення «земної мандрівки»

Майк Йогансен мав якесь передчуття, що його життя буде обірване, бо у віці 25 років написав вірш, в якому стверджував: «Я знаю: загину, високий,/в повітрі чистім і синім./Мене над містом повісять:/зорі досвітній в око,/в холодне око дивитись». В останні роки життя його майже не друкували, багато харківських письменників було вже заарештовано, тож і Майк Йогансен чекав свого арешту. 18 серпня 1937 року в двері його квартири у відомому будинку «Слово» постукали. Йогансен відчинив їх і побачив напівп'яного двірника Якима, за спиною якого стояли співробітники НКВС. Його заарештували, більше двох місяців тримали в Холодногірській в'язниці, відомій у народі як «дім жахів», де допитували із жорстокими фізичними тортурами, а потім 26 жовтня зачитали вирок: за «антирадянську діяльність» засуджений до вищої міри покарання – розстрілу, з конфіскацією майна. І вже наступного дня – 27 жовтня 1937 року вирок було виконано. Сховали, напевно, там, де й усіх – у Биківнянському лісі.

Він писав колись, що, «оселившись в царстві тіней», вестиме розумну розмову із Гесіодом, Гейне і Сервантесом, говоритиме з ними українською мовою, бо вірив, що «наша квітчаста Батьківщина є діамант у гроні вільних народів світу». І душа його навіки з нею – як в роки тяжких випробувань, так і в час перемоги, котрий неодмінно настане. ●

eprasa.pl 37d7e5ff91

Борис ЛЕМКІВСКИЙ

Церква св. Михаіла Архистратига

Продовженя з попереднього номера

Ищы раз повім, же в гладышівскій церкви не было жадной збройі, та ниякого вояка. Того дня в сесій церкви не было никого, заперта была на глухо, была то пятниця. Жены, мешкаючы барз блиско церкви, повідали Мадярам, же ниякого Козака в ній не є та ниґда не было, єст заперта и порожня. Хотіли доказати воякам, же никого в неї не є, зато єдна пішла за ключом. Мадярам не хотіло ся ждати на прихід церківника, ворога з церкви задумали огньом выкуряти. Сподівали ся, же о хвылю двері сами отворят ся од середины, ничым царскы ворота перед Службом Божом. Єднако зовнішні церковны двері не отверали ся (ани выгляды, котрым уважно ся призерали), кєд пришол церківник, было юж пізно. Юж з добрі горіючой церкви вынесли лем бічный олтар - з образом розпятого Ісуса Христа. Церков барз скоро згоріла, ціла. Нич більше не дало ся юж врятувати, бо барз скоро оген огорнул єй цілу, та жовніре никого до середины юж не впустили. Остала лем дзвінниця, бо стояла окремо, но и вынесений бічный олтар. Перенесено го до гладышівской каплиці (гнеска будучой православным храмом), а пак до новозбудованой церкви, де находит ся до гнеска. Стоіт в лівім крилосі, над ним находит ся копія іконы «Милосердя Двері» – адже копія ярославской іконы Одигіртіі.

Вояк воякови не рівний

Воякы сут лем людми, а Мадяре в поганій поведінці и недовірстві до нашых предків не мали собі рівных. Неєден австрийскый вояк всядываль віділ зраду, Мадяр хыбаль каждий. Не єст то лем наша оцінка, згаданий Боґуслав Глуд суґерує аджи, же мы си выдумуєме, же Мадяре были барз бридь людми. Так само о Австрияках и Мадярах думал Вінцентий Вітос (відомий польскый політик), чуствующый ізнюю поведінку на своій скорі, так як и нашы дідове (мы и польскый історик знаме тото вшытко лем з оповідань). Вінцентий Вітос два першы рокы войны описал так: *Straszliwy walec wojenny przewala się bezustannie przez ziemie polskie, niosąc śmierć, ruiny, zgliszcza i zniszczenie.* ***Wojska austriackie znaczą sobie drogę lasem szubienic, bez względu na to, czy posuwają się naprzód, czy się cofają z powrotem. Wszędzie węszą zdradę i szpiegów, zwalając na nich winę za swoje niedołęstwo i niepowodzenia wojenne... Honwedzi węgierscy odznaczają się niesłychanym okrucieństwem.*** *Według danych przez Koło Polskie w Wiedniu zebranych wyrokami sądów wojskowych w pewnym okresie powieszono w Galicji samej około 40 tysięcy ludzi. Ile pomiędzy nimi było winnych?*[3] Выповід Вітоса кінчыт ся зьвіданьом, адже невіром, же на смерт сказано зрадників и шпьонів.

Од іншого австрийского вояка, воюючого недалеко Гладышова, довідуєме ся цікавого: *24 kwietnia [1915 r.]. W Brunarach mieszkamy strasznie śmiesznie* ***u jakichś pań, bojących się okropnie Moskali: pomimo, że się tak ich boją, nie ufamy im zbytnio. W ogóle są wydane ostre zarządzenia, ze względu na ostrożność, co do cywilnej ludności, bo tu ma być moc nieszczerych Rusinów.***[4] Адже вояків ворожо наставляно до нашых предків, наказано не довіряти никому. Заховала ся інструкция Ц. и К. Головного Відділу Операційного нр 833 з 1914 р., заадресована до офіцерів австрийско-мадярской армії. В нєй так нас описано: Лемкы сут в найбільшій части руссофилями, обовязково сільскы парохы. Реемігранты з Гамерикы приносят зо собом наймічнішшый руссофилізм. Студююча сільска молодіж єст школена в руссофилскых осередках выховуючых іх на зрадників Материка.[5] Додам, же не мож згадати и того, же серед Мадярами было немало кальвинів (быти може нашым дідам власно по Мадярах остало, же кєд не знали юж як назвати дакого, хто ім докучал, то в очы метали му: Ты кальвине). Быти може Мадяре яко люде іншой віры не любили храмів нашых предків, чысто іншых од тых, в якых звикли ся молити, та напевно зо заду головы фурт ищы мали руску армію, пацифікуючу народний здвыг Мадярів в 1849 р. О тім пише аджи Боґуслав Ґлуд: *Węgrzy zmasakrowali latem 1915 r. mieszkańców Wańkowej. Ci nienawidzący wszystkiego, co ruskie czy rosyjskie – pamiętali wojnę 1849 r., kiedy to rosyjski korpus interwencyjny spowodował upadek powstania węgierskiego*.[6]

Іншый Мадяр, воюючый в 1915 році, якраз точно в Гладышові увічнил ток думаня вояка всядываль лем ворогів выдящого, чыхаючых на його жывот: *Cóż* ***ktoś*** *myślał, że najbezpieczniej będzie zgromadzić broń nie w pobliżu twierdzy Przemyśl,* ***ale gdzieś dalej w krypcie jakiejś cerkwi*** *(…) broń chowano również w salach szkolnych (…)* ***tak więc teraz i tutaj w Gładyszowie ujawnili się zdrajcy****, którzy Rosjanom wskazali drogę przez góry i lasy! Zdradzali za 600 koron. Tyle przy jednym z rusofili znaleziono pieniędzy, gdy został rozstrzelany*.[7] Хоц його спомины напечатано в 1916 р. (сесого з Брунар в 2018 р.), то и так його слова не доводят, же нашы дідове оциґанили нас, бесідуючы, же в гладышівскій церкви не было Москаля ани іхнього тяжкого кульомета, ани ниякой іншой зброі – крім молитвы нашых предків. Воякы пишут о тім, чым жыли, чым кормила іх державна пропаганда (***ktoś*** *myślał*; *w krypcie* jakiejś *cerkwi*), а нашы дідове бесідували лем о тім, чым жыли, што мали и барз добрі знали, та на своі очы віділи як ся стало, же того юж не є. ●

3. Наводжу за: J. Bardach, S***tarorusini a monarchia habsburska w dobie I wojny światowej***, [в:] Studia z dziejów ZSSR i Europy Środkowej T. 5 (1969), с. 237. [в:] rcin.org.pl/ihpan/Content/44430/PDF/WA303_57618_A453-SzDZ-R-5_Bardach.pdf (Доступ: 6.08.2025)

4. B. Głód, *Thalerhof… Kara za grzechy…*, с. 266.

5. T. A. Olszański, *Cesarsko-Królewski Główny Odział Operacyjny,* [в:] Magury 85, с. 98.

6. B. Głód, *Thalerhof… Kara za grzechy…*, с. 266. Сесе подал не в головнім дописі, а лем в приписі 23.

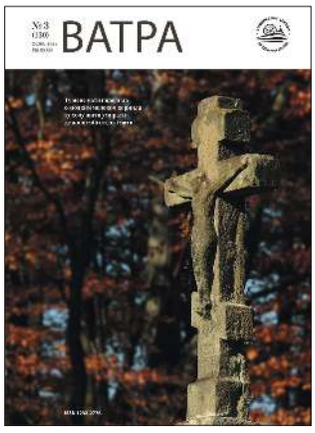
7. B. Miklós, *Harctéri naplója – Adatok a magyar honvédség, féköp az 5 h. huszárezred*, Budapest 1916, s. 184-185. Його слова наводжу за: B. Głód, Thalerhof… Kara za grzechy…, с. 261.

eprasa.pl 37d7e5ff91

Павло ЛОЗА

Осіння «Ватра»

Вийшов друком уже третій цього року випуск квартальника «Ватра». На обкладинці видання Об'єднання лемків зображено надгробний кам'яний хрест. Якщо врахувати, що випуск зверстано до 1 листопада, Дня всіх святих, коли на цвинтарях у Польщі з'являються тисячі лампадок, квітів, вінків, така обкладинка тим більше змушує зупинитися і задуматися.

Коли ж заглянемо усередину журналу, то повернемося до літа. Хоча це осінній випуск, він описує життя лемківської громади переважно в літні місяці. Серед іншого, у виданні представлено фоторепортаж та матеріали з Лемківської ватри в Ждині.

«Для лемків, розсіяних по цілим світі, є то (Лемківська ватра – прим. ред.) символічний поворот на землю предків. То місце, де можна стрінути родину, приятелів, можна пізнати чисто нових люди», – пише у своїй статті головна редакторка видання Анна Буковська.

У цьому ж тексті бачимо список загиблих воїнів, зачитаний на цьогорічній 43-й Лемківській ватрі в Ждині на другий день свята в Місці пам'яті.

Перед Ватрою відбулася ювілейна проща на гору Явір, що пройшла цього року в липні та була присвячена відзначенню греко-католиками сторіччя об'явлення тут Пресвятої Богородиці. Про це у квартальнику пишуть його редактори.

В осінньому номері опубліковано третю частину «Лемки в Архіві ІНП». Цього разу історик Богдан Гук підготував матеріал, де цитує фрагменти листів, у яких ідеться про художника Епіфанія Дровняка. До статті, серед іншого, ввійшли фрагменти листування між лемками з Польщі та США, які Служба безпеки Польської Народної Республіки переклала з української на польську мову. Теж подано секретну інформацію та доноси таємного співробітника з псевдонімом «Юрек», які той зібрав, зокрема, на основі розмов з лемками в Криниці.

Читачі цього випуску повернуться до минулого й завдяки статті «Іван Кочанський – нове ім'я у лемківській мемуарній літературі», що описує шлях жителя села Мушинка на Лемківщині до міста Бардеїв у Словаччині. Хоча нині таку відстань можна подолати машиною за 20 хвилин, Іван Кочанський потребував на це 36 років, пройшовши Донеччину, Тернопільщину, Азербайджан, Урал, сибірську тайгу та інші простори колишнього Радянського Союзу.

У квартальнику теж вміщено матеріали про дітей і для дітей. У номері надруковано, наприклад, список і роботи цьогорічних переможців VIII едиції конкурсу «Лемківщина оком дитини: „Різні кольори Лемківщини"».

Крім того, можна переглянути фоторепортаж із цьогорічного «Свята дитини на Лемковині», яке Об'єднання лемків організувало в «антоничівці» в Ґорлицях.

Традиційно зі сторінок журналу дізнаємося про діяльність фонду «Новиця» з однойменної місцевості, а також інші події, якими жила громада. ●

ВІДІЙШЛИ

Дмитро Ридзанич (1951-2025)

У віці 73 років помер Дмитро Ридзанич, довголітній війт ґміни Устя-Ґорлицьке. Проте серед громади Лемківщини він відомий не лише як заслужений самоврядник.

Об'єднання лемків нагадує, що у 90-х роках Пан Дмитро був активним діячем організації. Як громадський активіст з великим «посвячиньом дбав о розвій і охорону культурного наслідця Лемків».

«Бил єдним з найвидатнійших представників лемківской спільноти в повіті горлицкім – чоловік теплий, отвертий і доброзичливий, котрий багато літ служив людям і свойой малой батьківщині. Головна Управа Об'єднання Лемків складат родині і близьким Покійного щирі слова співчутя і глибокого жалю», – написано на сайті організації.

Дмитро Ридзанич завжди намагався відвідувати заходи, які організовує лемківська громада, зокрема найбільший фестиваль лемківської культури в Польщі – Лемківську ватру в Ждині. Він був там й цього літа.

Як самоврядник керував ґміною Устя-Ґорлицьке безперервно протягом 17 років – від жовтня 2001 до 2018 року, коли вирішив, що настав час піти на пенсію. Раніше обіймав посаду заступника війта цієї ж ґміни з 1998 до 2001 року.

За свої досягнення та багаторічну службу був неодноразово нагороджений відзнаками, як-от Почесним знаком Малопольського воєводства – Малопольський хрест, котрий отримав у 2017-му.

«Відійшов у вічність чудовий, досвідчений і надзвичайно відданий справам місцевої спільноти самоврядник, який був усім серцем відданий мешканцям нашої ґміни», – написала у соцмережах після його смерті Ева Ґарбовська-Ґура, теперішня війт ґміни Устя-Ґорлицьке.

Помер він раптово 9 жовтня в лікарні в Тарнові, не доживши до свого 74-річчя, яке мав відзначати 14 жовтня.

Сотні людей проводжали Дмитра Ридзанича в останню путь. Похоронна служба відбулася 12 жовтня в старовинній церкві Святої Параскеви у Квятоні. Його поховано на цвинтарі в цьому ж селі.

Павло ЛОЗА

Фото з сайту Об'єднання лемків

eprasa.pl 37d7e5ff91

З великим сумом і жалем прийняли ми вістку, що в Тихах на Верхній Сілезії по довгій боротьбі з тяжкою хворобою 19 жовтня упокоїлася у Бозі

бл. пам. ІРИНА КОВАЛИК з д. Зрада

одна з наймолодших в'язнів концентраційного табору в Явожні.

Тут у 1947 році дитиною на руках мами Марії запроторено їх за колючі дроти, витягнуто з транспорту під час виселенської акції «Вісла» з Вербиці на Ольштинщину.
Уже в той час 2,5-літня Іринка була напівсиріткою, бо щодо батька Дмитра військовий суд у Томашові-Люблінському проголосив кару смерті. Вирок виконали у селі Яцня біля Замостя.
Все молоде і доросле життя разом з мамою вони шукали місця збірної могили 18 українців – жертв екзекуції, серед них – свого чоловіка і батька.
В останні роки життя щастя до Ірини усміхнулося, у чому допоміг їй відомий історик-документаліст Євген Місило. Світло пам'яті дочка змогла врешті запалити на збірній могилі в лісі у селі Яцня.
Пані Ірина народилася 28 січня 1945 року в селі Вербиця тодішнього Рава-Руського повіту (нині Томашів Люблінського повіту).
До бабусі й діда, вивезених на Браневщину, з мамою доїхали після звільнення з табору.
Тут, у Жуґенах і Борницях, закінчила початкову школу.
У 1959 році вступила до бартошицького педліцею № 2 (український клас Олександри Сеньків). Відтак, вчителюючи, заочно закінчила українську філологію на Учительських студіях в Ольштині.
Після переїзду в 1976 році на Сілезію вчителювала в польській школі та вела навчання рідної мови на громадських засадах у Катовицях. Тут теж довгі роки (2004-2018) очолювала гурток ОУП, вела парафіяльну хроніку і редагувала церковну газету «Парафіяльний вісник».
Від 1992 року щорічно організовувала врочистість «Пам'ятаймо про Явожно», до якої запрошувала сім'ї колишніх в'язнів, учнів українських шкіл, священство, громаду Об'єднання українців у Польщі та місцеву владу.
Тільки цього року, у вересневу днину, явожнянська зустріч проходила, на жаль, без пані Ірини, яка, виснажена хворобою, не змогла брати участі у цій патріотичній акції. За місяць не стало серед нас пані Ірини.
Залишається в нашій пам'яті велика Людина, патріотка, з дитинством, назначеним терпінням, та з сильним характером.
Незабутня Іринко, спочивай вічним сном біля мами й чоловіка! Вічна Тобі пам'ять!

У жалобі остались дочка Катерина та сини Мар'ян і Ярослав з родинами, а також брат Іван з сім'єю.
У цей скорботний час усім складаємо щире співчуття.

Об'єднання українців у Польщі
Видавництво «Тирса»
Редакція «Нашого слова»

З великим сумом прийняли ми вістку,
що після важкої недуги 19 жовтня 2025 року
відійшла у вічність
наша сердечна товаришка з класу

† Ірина Ковалик з роду Зрада

Ми разом розділяли радість і смуток. Бракуватиме нам буде Тебе, Ірино, наша приятелько-соколе...
Спільно проживали гарну молодість і спомин минулих зустрічей після матури.
Пані професор Сеньків засіяла в наші серця зерно правди та мудрості, що гарно зростало на нашій вчительській дорозі. Не забудемо Тебе, Ірино. Спочивай з Богом.

Висловлюємо щирі співчуття
дочці Касі та синам Яркові і Мар'янові.

Однокласники з бартошицького педліцею № 2
(матура 1964 р.)

Катехитичний відділ
Ольштинсько-Ґданської єпархії УГКЦ в Польщі
та Парафія Воздвиження Чесного Хреста
в Ґурові-Ілавецькому

запрошують на

ЮВІЛЕЙНИЙ XXV Єпархіальний огляд релігійної творчості УГКЦ в Польщі «СВЯТІ, ЯКІ ЄДНАЮТЬ НАРОДИ»

22 листопада 2025 року
початок о 10:00
Комплекс шкіл з українською мовою навчання
Ґурово-Ілавецьке, вул. Шкільна 6

Директор Катехитичного відділу
о. митрат Іван Лайкіш

eprasa.pl 37d7e5ff91

З глибоким смутком
і болем у серці повідомляємо,
що 13 жовтня 2025
року після важкої хвороби
відійшла у вічність
наша найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА,
БАБУСЯ І РІДНА ЛЮДИНА

Стефанія Терефенко
(Міндза)

Народжена 10.03.1953 в селі Хвалєнцін. Більшість свого життя присвятила людям, українській громаді і Церкві, живучи і працюючи у місті Валч. Довголітня членкиня УСКТ, а згодом Об'єднання українців у Польщі.
Вірна Богу, Україні та своїй спільноті. Залишила у глибокій жалобі люблячого чоловіка, двох дітей і трьох онуків, які з вдячністю і любов'ю зберігатимуть пам'ять про Її тепло, доброту і щире серце.
Щиро дякуємо всім, хто розділив із нами біль утрати та взяв участь у похоронних церемоніях у Валчі та Орнеті.

Сердечна подяка о. Павлу Почекайлу, єрм. Саві Маснику, о. Ярославу Роману, о. Івану Маряку, церковному хору з Валча, також о. Роману Стороняку і дяку Андрію Сідору з парафії Орнети, рідним, сусідам, друзям і знайомим, делегації випускників IV Ліцею в Лігниці, представникам польської громади, співробітникам Податкової служби у Валчі, а також співочого ансамблю «Хабри».

З глибини серця дякуємо за всі слова підтримки і співчуття, які допомогли нам пережити цей важкий час.

Дякуємо також за зібрані пожертви на допомогу Україні.
Нехай Господь віддячить вам сторицею.

Любов сильніша за смерть.
Пам'ятаємо. Сумуємо. Любимо.

Микола, Оля та Славко з Родинами

ОГОЛОШЕННЯ

Об'єднання українців у Польщі, гурток в Ольштині та Міжшкільний пункт навчання української мови в Ольштині
запрошують учнів початкових та середніх шкіл на

XXII Огляд української співаної поезії та авторської і сучасної пісні

Тема огляду – Василь Симоненко
Захід відбудеться **15 листопада 2025 року.**
Заявки на бланку зголошень слід надсилати до 31.10.2025 на електронну пошту:
kolo.olsztyn@ukraincy.org.pl

Більше інформації – Петро Табака: 506 941 162

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 1700 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

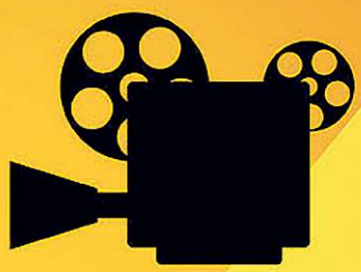
Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 37d7e5ff91

7. przegląd kina ukraińskiego

Październik - listopad 2025

Koszalin
Centrum Kultury 105
ul. Zwycięstwa 105

Kołobrzeg
Regionalne Centrum Kultury
im. Zbigniewa Herberta
ul. Solna 1

Szczecinek
Samorządowa Agencja
Promocji i Kultury
ul. Wyszyńskiego 65

Białogard
Centrum Kultury
i Spotkań Europejskich
ul. 1 Maja

Sławno
Sławieński Dom Kultury
ul. Cieszkowskiego 2

Darłowo
Darłowski Ośrodek
Kultury Kino Bajka
ul. Morska 56

Wałcz
Wałeckie Centrum Kultury
Plac Zesłańców Sybiru 3

FILMY Z POLSKIMI NAPISAMI

organizator:
Związek Ukraińców w Polsce
Pomorze Zachodnie

operatorzy medialni:
ad. Media Consulting
TVP3 Szczecin
Polskie Radio Koszalin
Plus radio
ekoszalin.pl
Наше Слово
Głos Koszaliński
GK24.pl
TV MAX
prestiż

eprasa.pl 37d7e5ff91